

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Caput primum, quidquid natales inter Origenis & Severi mortem
intercessit, complexum

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A rivent à ὄρος, idest, *sal*, ad quos minime quidem possum accedere : ὄρος enim factum est ex Aegypto Or, cui à Græcis addita terminatio est. Or nomen fuit pastori cuidam Aegyp- tio Telegoni patri, qui septimus ab Inacho Aegypti regnum tenuit. Huius meminit Hieronymus in Chronici Eusebiani libro posteriore, & alterius Or in Epistola ad Ctesiphonte m adversus Pelagium, cap. 2. Aegyptiorum Abbatum duorum vitam scripsit Palladius in Lausiacis, quorum alteri Or nomen fuit, alteri Pior, præfixo nimirum Aegypto articulo masculino. Idem alio loco meminit virginis Taor, nomini Or præfixo itidem articulo foemino Aegypto. Or genuinum est Dei huius Aegyptiaci nomen, unde ὄρος Græcum, adjecta terminatione. Quemadmodum autem in honorem Dei illius non unus appellatione Græcica ὄρος dictus fuit; ita & Aegyptiacum ὄρος multū in nomen asciverunt.

Quod si quis ergo ita dictus reperiat, non per metaplasmum pro ὄρος ita putetur nuncupatus, ut conjectat Scaliger; sed ὄρος è contrario à primigenio ὄρος inducta Græcica forma detortum existimetur. ὄρος autem purum purum Ebraicum est ὄρος, quod lucem significat, & pro ipso etiam Sole usurpatur Iobi 31. 26, nec non est Iobi 36. 30. & Isaia 5. 30, juxta quorundam Interpretum expositionem. Iam vero unde manavit Origenis nomen in promptu est; ab ὄρος nimirum fieri debuit ὄρος ὄρος, non ὄρος ὄρος, quemadmodum ab ὄρος, ὄρος ὄρος non ὄρος ὄρος. à πύρος, πυροῦ ὄρος. Bacchi Epitheton apud Nonnum, Origenes igitur idem fuerit quod Phæbigena, non quod Montigena. Erasmus, Caniniū, ceterosque in se autem illexerunt hæc Etymologi verba: εἰ μὴ εἰσὶν ὄρος ὄρος, ἢ ἐκ ἀλλοῦ συνηθῶν. οὐ- *Erym. in* *λα φεῖ*) ἢ ἐκ ἀλλοῦ συνηθῶν. οὐ- *Origen. in*

scilicet profecto, si ad sequentia attendissent: τὸ ὄρος ὄρος ὄρος ὄρος, ὄρος ὄρος ὄρος ὄρος, ὄρος ὄρος ὄρος ὄρος, nec enim apertius significare poterat Etymologiarum auctor aliud esse ὄρος ὄρος, aliud, ὄρος ὄρος. Ac alio itidem loco nomina illa, ὄρος ὄρος & ὄρος ὄρος, patronymica esse docet, nec proinde ὄρος τὸ ὄρος, sed ὄρος τὸ ὄρος τὸ ὄρος ὄρος derivari. ὄρος ὄρος autem usitatum inter Aegyptios multorum nomen fuit. Duorum eius nominis Grammaticorum meminit Suidas, Thebæi alterius, altetius Alexandrini. Ab Oro scilicet, quo etiam nomine complures, ut dixi, gavisi sunt. Ipse venator Orion, qui inter Astra relatus est, non quasi ὄρος, quod etymon Græcia mendax finxit, sed ab Ebræo potius ὄρος, quasi dicas, *Lucidus*, nomen habuit; hic est enim unus asterismus omnium lucidissimus. Ebraicum autem nomen habuisse ipsum eo credibilius est, quod in Bœotia vixit, itidem ut Cadmus

Orionis atate non multo superior, qui Phœnicum linguam in Græciam intulit. Addit Hoelchelius pro ὄρος ὄρος factum ὄρος ὄρος, quemadmodum pro ὄρος ὄρος. Poætæ ὄρος ὄρος *Hoelch. in* *Origen. in* *celi libr. 1.* dixerunt. Id nollem erudito viro excidisse, quod enim metri necessitate adducti ausi sunt Poætæ aliquando, id in legem aut exemplum trahere non debuit. Nec felicior aliorum conjectura, qui Origeni nomen factum volunt, quod tempestive genitus sit; nam sic scriberetur *Horigenes*, non *Origenes*. Inane est autem quod eius sententiæ confirmandæ gratia adjecit vir eruditus, se in vetustis Codicibus Origenis nomen cum aspiratione scriptum sæpissime reperisse: certum quippe est longe etiam frequentius aspiratione carere: ab Horo nimirum appellatio est, qui aspirationem sibi vindicat aliquando, sapius etiam respuit.

III. Id ergo nominis à puero habuit Origenes, at annis subinde prodeuntibus Adamantius cognominatus est, ὄρος ἀδαμαντίνος δεισιμας ὄρος ὄρος ὄρος ὄρος, inquit Phor- *Phor. Cod.* *118.* tius; vel propter mentis adamantinum robur, quæ nullis in illustranda Scriptura, & in scribendo laboribus defatigaretur, quemadmodum in Epistola ad Marcellam prodit Hieronymus: vel quod tanquam invictus adamas fortiter veræ fidei opem ferret, omniaque in se missa Hæreticorum tela veritate ipsa retunderet. Atque id cognomentum sibi hunc *Epiph. H. r.* *64. c. 75.* ipsum ascivisse tradit Epiphanius. Hinc refellitur Erasmus illud ipsi iam à vitæ exortu *Erasm. in* *vit. Origen.* non ex moribus inditum existimans. Ab ingenti etiam librorum quos assidue scribebat copia *συντάξις*, sive *συντάξις*, sive *συντάξις* dici meruit. Chalcenteri etiam attributum est ei ab Hieronymo cognomentum, ad Didymi illius Alexandrini Grammatici exemplum, qui ob indefessum scribendi studium, & assiduam circa libros moram eandem appellationem consecutus est; supra tria siquidem librorum millia & quingentos conscripsit, cum multo plures Origenem scripsisse proditum sit: minime autem dum viveret Adamantius noster Chalcenteri nomen gessit. Paribus de causis Apion Grammaticus, ac itidem Agyptius, propter inusitatum in literariis laboribus constantiam, *ὄρος ὄρος* cognomine dictus est. Sed redeamus ad propositum.

IV. Sex præter Origenem filios suscepit Leonides: at cum in illo admodum etiam tum puero magna ad virtutem eluceret indoles, omnem fere Patris amorem ac studium ad se convertit. Hunc itaque sibi domestica institutione, assiduisque præceptis formandum suscepit Leonides, animumque rudem primis imbuit Christianæ pietatis, divinarumq; simul & exoticarum doctrinarum elementis: sed ita tamen ut in quo, tidianis exer-

4 citationibus, humanarum literarum studiis sacrae disciplinae praerent. Erat omnino in A puero ingenium peracre & fervidum, singularis memoria, flagrans & incredibile studium, ut quidquid sibi impositum esset ad discendum non tam exciperet quam arriperet, docentemque Patrem discendo & quaerendo defatigaret. Cum enim selecti de Scriptura sancta loci singulis quibusque diebus memoriae commendandi ipsi proponerentur, proclivi verborum sensu non contentus, satagebat subire ad interiora, & reconditas sententias evoluere, Patremque assidua percontatione laceflebat. Ac puerum quidem immoderata quadam ingenij ubertate superfluentem coercebat, palamque castigabat; sed felicem nihilominus animi calorem tacitus admirans futurum augurabatur ut ad majora aspiraret aliquando, filioque nondum puberi summa omnia iudicio suo tribuebat. Sed quas interdum blanditias prudentia & gravitas continuerant, eas noctu patrius amor exprimebat; B ferunt siquidem dormientis cubiculum pueri sepe ingressum Patrem, nudatum filij pectus, sic tanquam aliquod Spiritus sancti domicilium fuisse exofculatum, Deoque grates egisse, qui se tam felici prole auxisset.

V. Postquam domesticis praerceptionibus roboratus animus publicam lucem quaerere coepit, Clementi Alexandrino, qui Pantani scholam regendam susceperat, in disciplina traditus est, quo magistro tantum valuit ingeniosi adolescentis exercitatio, ut praeter artium sacrarum disciplinam, ad quam meditationes fere referebat omnes, maximam etiam colligeret memoriam antiquitatis, & Mathematicas ad haec artes, facultatemque oratoriam adjungeret. Applicavit deinde sese ad Ammonium, cognomento Saccam, & in eius exhedris insignem Philosophiae peritiam comparavit, sed Platonica praefertim, C qua tam altas in eius animo radices egit, ut succrescentes Christiana doctrinae fruges interficeret; nam Ecclesia scita fere exigebat ad normam Platonis, & sincera Christi dogmata Platonis, ut ita dicam, coloribus oblinebat. Est apud Vernerum in Fasciculo temporum Alexandri in Hierosolymitano Episcopatu decessorem Narcissum Origenis fuisse magistrum. Tale quidem nihil habet Eusebius; neque certe unde id sumserit Vernerus, comminisci possum. Halloxius Origenem scribit Pantanum quoque praerceptorem audivisse; cui uti assentiamur nulla nos adducunt Veterum testimonia; imo vero refragari etiam videntur: memorie quippe prodit Eusebius Origenem etiam tum puerum Clementis auditorem fuisse; post Pantanum autem Alexandrinae Scholae Clementem praefuisse. Docendi igitur curam tunc abiecerit Pantanus, cum primum magis- D stris usus est Origenes. Narrant quoque Magdeburgenses inter praerceptores Origenis Huillum recenseri ab Hieronymo in Apologia in Rufinum. Ab Huillo quidem nonnulla monitum fuisse Origenem, quae ad vtiorem Scripturae interpretationem pertinerent, narrat Hieronymus. Quod si praerceptor dicendus est, qui errantem meliora pro tempore amice submonet, profecto quicumque literis damus operam nostri invicem praerceptores sumus, quippe qui nos invicem monitis iuvamus & consilij, & hanc veniam petimusque, damusque vicissim.

VI. Duo porro hic videnda sunt, utrum Ammonium audiverit Origenes; tum pluresne huius nominis ex Ammonij schola prodierint: haec enim a viris eruditissimis in utramque partem disputata sunt. Priorem quaestionem agit Baronius ad annum Christi 234. E mirarique se dicit qui audire Ammonium potuerit Origenes Ammonio fere aetate suppar, & aliorum ipse institutioni ante annum aetatis tricesimum praefectus. Quasi non his saepe temporibus, ut pluribus probabimus infra, iam grandes natu viri scholas frequentarint; & huius ipsius Ammonij discipulus Plotinus, ad eum audiendum annos viginti octo natus non accesserit, annosque cum undecim audiverit: quasi Catechumenis fidei Christianae rudimenta tradere, & Grammaticam publice profiteri non potuerit Origenes; ipse succisivis horis sepositum ad audiendum Ammonium tempus habere. Neque vero post Porphyrij, Eusebij, Nicephori, & Suidae testimonium, quin Ammonio magistro usus sit, potest dubitari.

VII. Spissior est & reconditior altera quaestio, cuius accurate pertractandi commodum nostri locum, non disputabimus tantum pluresne Origenes ex Ammonij schola orti sint, sed ab unone etiam & eodem Origene duplex Origenistarum Hareticorum secta profecta sit, tum etiam multiplexne fuerit Adamantium. Per mihi sane placet Henrici Valelij sententia, viri Ecclesiae iuxta & profanae antiquitatis literate periti. Is in luculentis ad Eusebij Historiam annotationibus geminum Origenem Ammonio operam ad audiendum dedisse scribit, alterum Adamantium nostrum; alterum illum qui cum Herennio, & Plotino a condiscipulatu conjuncte vixit, & cuius frequens occurrit mentio in Vita Plotini a Porphyrio conscripta, & in libri De fine a Longino lucubrati fragmento, quod huic ipsi Vita Porphyrius intexuit. Rationes quibus id a sestruit Vir doctus brevi complectar. Adamantium Origenem Ammonij auditorem multam ex scriptis

Magdeburg.
Cent. 1. c. 10.
Hieronymus
Apol. lib.
1. cap. 7.

A apud posteros gloriam fuisse consecutum à Porphyrio traditum est; at Origenem alterum Plotini sodalem nihil præter libellum De Damonibus scriptum reliquisse docent idem Porphyrius, & Longinus. Imperantibus præterea Gallo & Volufiano Origenem cum, qui Adamantius usurpatur, extremum clausisse diem prodit Eusebius; Origenem vero alterum sub Gallieno librum quemdam elaborasse in eadem Plotini vita scriptum Porphyrius reliquit. Quibus tertium illud argumentum addo. Origenem Adamantium sibi valde adolefcenti cognitum aliquando fuisse Porphyrius tradidit; quod non dixisset profecto, si diuturna sibi cum illo & constans intercessisset necessitudo: Origenis autem alterius Romæ condiscipulum & aequalem fuisse Porphyrium memoria prodidit Eunapius. Sane imperium tenente Philippo iter Romam neququam suscepisse Origenem Adamantium, & Roma omnino per id tempus abfuisse certissimum est; nec enim tam longam peregrinationem credibile est silentio fuisse prætermiffuros Eusebium, & Hieronymum: at Origenem alterum ad Plotinum Romæ tum in Scholis publice differrentem accessisse auctor est idem Porphyrius. Id si animadvertisset Baronius, neque contra Eusebij fidem Origenem Adamantium, quem ab alio non distinxit, secundo Romam abiisse ad Fabianum Papam purgandi sui causa excogitasset, neque Posslevino & Halloxio idem ut crederent causam præbuisset: hoc enim unus ille Porphyrij locus Virò magno persuasit. Quemadmodum autem duos Origenes in unum confuderunt nonnulli, ita ex uno & eodem Origene Leonida filio duos Origenes alij effinxerunt, verum alterum, à quo orti sunt Origenista simpliciter dicti; alterum Origenistarum, qui Fœdi cognominati sunt, principem & antesignanum. Id miror temere nonnullos affirmare, quod ignorare se testatur Epiphanius scriptor locupletissimus, & proximus temporum illorum Epiphanius verba parum sincere reddidit Augustinus: cum enim conceptis verbis nescire se professus fuisset Epiphanius, an ab Adamantio Origene, an ab alio impuri Origenista propagati sint, hæc ita reddidit Augustinus: *Origeniani à quodam Origene dicti sunt, non ab illo qui fere omnibus notus est, sed ab alio nescio quo. de quo vel sectatoribus eius Epiphanius loquens, &c.* Vitiatam ab Augustino sententiam nova accessione fecidavit Augustini simius Prædestinati auctor, quem edidit Sirmondus; sic enim scripsit: *Quadragesimam & secundam Hæresim Origeniani inchoaverunt; à quodam Origene, non illo qui fere omnibus notus est, sed alio Syro quodam sceleratissimo.* Verba hæc Augustini: *sed ab alio nescio quo, videtur falsa hæc lectio depravasse: sed alio Syro quodam.* Idem capite sequenti alium nobis obtrudit Origenem ab Adamantio nostro diversum, dogmatum eorum auctorem, quorum Adamantium Epiphanius accusavit. Sophronius Hierosolymitanus ab Epiphanio inductus, geminum quoque Origenem, alterum antiquiorem, Adamantium alterum commemorat in Epistola ad Sergium: quod observatione sua dignum Photius existimavit. In eadem causa est Iohannes Damascenus, geminum fingens Origenem, unde duplices orti sint Origenista, Fœdi & Adamantij sectatores. Atque item Guido Carmelita, Elnensis Episcopus, qui figmentum idem arripuit. Atque ita duone extiterint Origenes Origenistarum principes addubitavit Epiphanius; asseverarunt Augustinus, Sophronius, & Iohannes Damascenus; tres autem finxit Auctor Prædestinati, scriptor nequam, ut vel ex eo conicias quod eodem capite Pamphilum martyrem, Episcopum aliquando fuisse tradit. Quod autem asseveravit Augustinus, negavit id diserte Baronius, & causas cur duplex fingeretur Origenes acute pervestigavit. Memoratus porro ab Eunapio Origenes ille quem diximus, Porphyrij & Amelij condiscipulus, idemne sit ac sodalis ille Plotini, an alius, non satis extat; nam qui cum Plotino Ammonium audivit Origenes, Plotini æqualis fuit & amicus, nec doctrina inferior, ut ei ad se audiendum forte venienti erubescens assurgeret Plotinus, nec coram eo verba facere sustineret: at laudatus ab Eunapio Origenes alter Plotini scholam viderit frequentasse, quippe qui Porphyrij & Amelij Romæ condiscipulus fuerit, quorum utrumque Plotini doctrinam Romæ capessivisse constat. Id si sit, Origenes duos iisdem temporibus cum Plotino Romæ conjunctissime vixisse dicendum est, alterum eius condiscipulum, discipulum alterum. Quartum ad hæc Origenem, Ægyptium & ipsum, atque itidem Presbyterum, & Ammonij alterius sodalem, verum Adamantio Origene recentiorem, & Athanasio Alexandrino Episcopo coævum, à Palladio in Lausiaca, & Nicephoro Callisti commemoratum addam: reliquos huius nominis literatorum diligentia investigandos relinquam. Cautionem præterea à studiosis adhiberi velim, ne quotiescunque Adamantij mentio in Scriptoribus Ecclesiasticis incidet, eundem statim hunc arbitrentur esse ac Origenem: id enim nominis, præter alios, Auctori cuidam Christiano fuit, quem ab Origene caute distinguens Theodoretus, utriusque scriptis ad contexendam Hæreticarum fabularum Epitomen usum se non semel profectur.

VIII. Decimum fere & septimum ætatis annum exegerat Origenes, cum Christi Eccl.

clesiam modis omnibus vexare aggressus est Severus Imperator. Cum enim per totum or- A
 bem sese Christiana fides effunderet, veritus quippe est vir cautus ac diligens ne hinc ali-
 qua existeret rerum conversio. Toti itaque Ecclesiae bellum atrox indixit. Ægypto tunc
 præerat cum imperio Latus, qui ut Imperatori fidem suam præstaret ac diligentiam, in
 Ægyptios Christianos, sed in Alexandrinos præcipue ferino ritu defaviit. Tum vero Ori-
 genem ingens martyrij cupido incescit, qui se cum hoc fecisset, egregium scilicet vitæ fru-
 ctum cepisse arbitrabatur. Præsentit id mater, & precibus ac rationibus excogitatis vix filij
 propositum repressit. Quod omnibus porro votis concupiverat filius, id repente patri ob-
 jectum est: qui in vincula Christi nomine coniectus, morti destinatur. Sopitum martyrij
 desiderium in Origenis animo excitavit Leonidæ constantia, ut quavis sibi potius fu-
 beunda tormenta, quam à sperata martyrij gloria discedendum putaret. At mater adhibitis B
 frustra stibus filij impetum tardavit arte, & occultis ipsius vestimentis invitum domi reti-
 nuit. Itaque quod ipse facere non potuit, patri ut faceret literarum adhortationibus au-
 ctor fuit: quibus confirmator effectus Leonides capitis supplicium tulit, anno, ut dixi, Se-
 veri decimo, ad X. Cal. Maias, ad quem diem mors eius refertur in Romano Martyrolo-
 gio. Bona eius, quibus familiam dum viveret honeste toleraverat, fisco sunt addita: atq;
 ita Origenis, cum matre ac sex parvulis fratribus in summa egestate & lucu relicti, opes
 omnes contusa sunt. Christianis favebat Alexandria nobilis & opulenta mulier, & fa-
 cultatibus suis sublevabat inopes, sed Orthodoxos ab Hæreticis parum caute discernerebat:
 nam Paulum quemdam Antiochenum, inter Alexandrinos Hæreticos primas tenentem,
 non opibus solum fovit, sed domi etiam exceptum in filium adoptavit. Origenis illa quo- C
 que casum miserata, pueri languescere non sinit industriam, & animum incultu torpere;
 sed victu, ceterisque rebus commode & liberaliter habuit. Inde Origeni aliqua cum Paulo
 intercessit consuetudo: sed quamvis ad hunc propter eloquentiam homines non Hæretici
 modo, sed Orthodoxi etiam concurrerent, numquam adduci potuit Origenes ut preca-
 tionum cum eo confociaret usum, quod Ecclesiae legibus vetitum esse meminerat. Non
 leviter hic ab Eusebio, quem tamen asseclatur palam, sed hoc loco, ut videtur, intellexit
 parum, dissentit Nicephorus: Paulum quippe divitis hujus formine maritum fuisse scribit,
 Origenem adoptione filium; quod ex male acceptis Eusebij verbis sensisse illum statim
 intelliget, qui verba eius contenderit cum Eusebianis, vel Rufini interpretationem cum D

Nicoph. lib.
3. cap. 1.

IX. Acceptum in eommodum diligentia sarcire cupiens Origenes, & fortunam industria
 sublevare, traditam sibi à Patre humanorum doctrinarum cognitionem acerrimis studiis ex-
 coluit, tantosque fecit in Grammaticis disciplinis progressus, ut eas publice docendas susci-
 peret. Hinc largus illi ad usus vitæ necessarios proventus. Ethnicos autem adeo illexerat
 Christi religio, ut metu fugatis Ecclesiae Doctoribus, consuerent ad Origenem adhuc ado-
 lescentem, sed doctrina in adolescentia & virtute conspicuum, ab eoque sacra sibi dogma-
 ta exponi vellent. Cujus sermonibus affecti plerique, Christi suscepta fide, in inti-
 mam ejus familiaritatem sese adjunxerunt. Itaque Alexandria Ecclesiae Episcopus Deme-
 trius, non feliciter Christianorum res in Ægypto reparare se posse credidit, quam si Cate-
 chumenorum curam uni Origeni octodecim annos nato demandaret. Vtrasque hic igitur E

Nova interim Aquilæ Alexandria Præfeti in Ecclesiam detonuit Persecutio, in eaq; Ori-
 genes singularibus fidei, pietatis, ac constantiæ speciminibus editis magnam sibi inter
 Christianos famam & gratiam peperit. Cum enim traheretur ad necem Martyres Christi,
 obvios amplectebatur, asseclabatur euntes, morientibus aderat, & tormentorum savitiam
 allocutionibus & solatis levabat. Vnde circumstantis populi conversa in se iracundia,
 lapidibus appetitus, cum nefariorum hominum vix effugisset manus, statim domus
 eius, quam frequentari Catechumenis adverterant, armatis hominibus circumfessa est.
 Mihi imprimis eorum probatur opinio, qui tempestatum huic egregium Origenis facinus, ab
 Epiphatio commemoratum adjungunt, quando eum adraso vertice, quales Ægy- F
 ptiorum Deorum ministri esse solent, pro fani Serapidis gradibus statuentes Ethnici, pal-
 marum ramos præbere jussertunt Sacerdotibus, qui ad obeunda sacra ascendebant, quo
 more eorum gravissima ceremoniæ continentur. Acceptis ille palmarum furculis, præsentem
 animo & erecto, adstantes alta voce sic allocutus est: Adeste, accipite ramum, non Tem-
 pli Idolis consecrati, sed Christi. Quibus Gentilium in se concitatis animis, fugere, latita-
 re, & latebras crebro commutare coactus est.

Epiph. lib.
6. cap. 1.

Baron. ad
A. 101. N.
6.
Fall. Lant.
cap. 147.

X. Alexandria sub idem tempus excessisse ipsam, & Casaream Cappadociæ confu-
 gisse cenfet Baronius, Palladij auctoritate permotus, qui Origenem scribit, cum Gen-tilium
 vexationem fugeret, Casareæ apud Iulianam virginem delituisse biennio, & in literis ani-
 mum habuisse. Deinde hæc subneclit: *ὁ ὄργης δὲ ταῦτα ἐν τῶν γοργαμῆρα ἐν παλαιότητι βιβλίου*

A *αρχαία, ὅτι ἐκ τῆς ἀποστολικῆς ἀναγωγῆς πῶς τὸ βιβλίον εὐρον ἐγὼ ὡς ἐκ τῆς Ἰουλιανῆς παρὰ τῆς ἐκείνης πόλεως, καὶ τὸ παρ' αὐτῆς. ἢ τις ἀλεγε τῆς ἀπὸ Συμμάχου τῆς ἑρμηνείας τῆς Ἰουλιανῆς ἢ τοῦ εὐαγγελίου.* Manifesto hæc sibi repugnant: nam si librum illum manu sua exaravit Origenes, quomodo illum à Symmacho habere potuit Iuliana? quomodo eum apud Iulianam Origenes reperire? Lege, *ἄπο ἐγὼ γράξαί το.* proclivia fient omnia. Sese in antiquissimo libro verba hæc manu Origenis scripta reperisse ait Palladius: *Hunc librum invenit apud Iulianam virginem, in Caesarea civitate, dum apud ipsam laterem, quæ illam ab ipso Symmacho interprete Iudeorum se accepisse referebat.* Quoniam autem alibi docet Eusebius Symmachi Commentarios in Evangelium Marthæ, & ab eo concinnatam Scripturæ interpretationem, à Iuliana Origenem accepisse, quæ ea porro jure successionis ab ipso Symmacho habebat, inde collegit Baronius

usq. Hist. lib. 6. c. 17

B ex iis Symmachi libri memoratis ab Eusebio unum cum fuisse, quem manu Origenis notatum vidit Palladius; vel Commentarios nempe in Matthæum, vel Interpretationem ipsam Scripturæ. Præterea non alia Origenem de causa latuisse apud Iulianam censuit, quam ut aliquam Ethnicorum adversus Christianos Persecutionem devitaret, vel Severi scilicet, vel Maximini, vel Decij: cum Maximini autem vel Decij ætate hi iam Symmachi libri exiissent in lucem, & ad Origenis proinde notitiam venissent, tum certe ab eo fuisse inventos, dum Severi bellum in Ecclesiam fereret. Halloxium traxit in assensum ea Baronij ratio, quam accuratius tamen excutiamus. Quem librum Origenis manu notatum vidisse se ait Palladius, is erat antiquissimus: atqui Palladium ducentis circiter annis Symmachus antecessit. An vero ducentorum annorum codex, antiquissimus dici possit, existiment eruditi, qui sciunt quot sæcula ejusmodi codices durando vincere soliti sint. Symmachum ergo liber iste auctorem non habuit. Quos autem à Iuliana Symmachi libros accepisse Origenem prodit Eusebius, ab ipso fuerunt Symmacho elaborati. Ad hæc fuit *εργασίαι* ille Codex quem vidit Palladius: at neque Symmachi Commentarios, neque Scripturæ Interpretationem, *εργασίαι* fuisse scripta cuiquam bene sano persuadebitur. Alius ergo fuit ille Palladio commemoratus liber, alij Eusebio. Nec mirum sane utrosque à Iuliana accepisse Origenem, cum verisimile sit universam Symmachi Bibliothecam ad Iulianam hereditario jure pervenisse, cuius ipsa deinde Origeni copiam fecerit. Hinc ergo frustra concludit Baronius Symmachi interpretationem & Commentarios tunc ab Origene fuisse inventos, cum imperium teneret Severus, & Ecclesiam male haberet, propterea quod jam tum in Origenis, omniumque adeo manus venerant, cum Maximinus, aut Decius Christianam rempublicam oppugnarunt. Ac si fieri non potuerit, ut quamvis jam innotuissent multis hæc lucubrationes Symmachi, ipsum tamen Origenem aliis distinctum rebus effugerint. Eandem ejus latitationem narrat Eusebius, ipsum

εὐαγγ. lib. 6. cap. 3.

que ait ex ædibus in aedes fugientem migrasse, non ex urbibus in urbes; & tota urbe nequam potuisse occultari, non vero Alexandrinis finibus excessisse. Tum continuo subijcit tot ejus exemplo ad Christi partes fuisse adductos, ut crescente in dies Catechumenorum numero, quos ipsi soli instituendos commiserat Demetrius Alexandrinus Episcopus, Grammaticæ artis professione se abdicaverit. Quibus ita ab Eusebio conjunctis quis tam longinquum, tamque diuturnum iter putet intercessisse? Cum illud ergo tempori huic minime possit aptari, commodius aliud infra reperire conabimur.

XI. Confluente in dies ad Origenem, ut dixi, auditorum numero, quos partim Grammaticæ studium, partim Christianæ doctrinæ percipiendæ cupiditas alliciebat, parum sibi convenire credidit tradere elementa literarum, qui Verbo Dei hominum mentes posset imbueret. Quamobrem abrogavit sibi tradendæ Grammaticæ munus, & ad celebrandas meliores doctrinas se convertit. Atque hinc imminutos rei familiaris fructus ut sarciret, professorio muneri utiles libros, quorum pretiosa ipsi suppellex erat, distraxit omnes, ac diurnæ quatuor obolorum pensionis pretio vendidit, ne operi suo destinatum domesticæ rei sollicitudo retraheret.

XII. Ad rerum divinarum studium accessit etiam virtutum omnium, quæ essent Christiano dignæ, usus assiduus. Dies docendo, noctes legendo conterebat. Iejunia longa, somni breves, quos humi tantum, vel in stercora abjectus capiebat. Frigoris ad hæc patientissimus; vini, olei, aliarumque rerum; quibus irritatur gula, & ad laborem ferendum remollescunt homines, abstinentissimus, usque adeo ut tentaretur valetudine, & stomacho laboraret. Christianum Philosophum vere dixisset. Cujus tanta fuit inter Gentiles Philosophos, & Christianos admirabilitas, ut ad ejus imitationem totos se componerent, ipsiusque adorationibus incensi palmam martyrij consequerentur. Hinc illi Plutarchi, Heraclides, Sereni, Heraides, & Herones, quorum morte Christiana res valde illustrata est.

XIII. Interea dum hæc geruntur corpus suum evirare Origenes ausus est, sive ferro *Hier. ep. 66. Nicph. lib. 5. cap. 4.* excæcis genitalibus, ut crediderunt Hieronymus, & Nicephorus; sive medicamento exci-

